

تحلیل سیاسی هفته (۱۳۸)

راهپیمایی اربعین، شکل‌گیری فراجنبش اجتماعی در جهان

مقدمه

با گذشت حدود ۱۴ قرن از واقعه عاشورای سال ۶۱ هجری، اینک زیارت اربعین که از سوی امام حسن عسگری (ع) به‌عنوان یکی از پنج نشانه برای مؤمن بیان شده، در قالب بزرگ‌ترین همایش جهانی به رستاخیز عاشقان حضرت اباعبدالله الحسین (ع) فارغ از مذهب، نژاد، ملیت و مرزهای جغرافیایی مبدل گشته است. نقطه شروع راهپیمایی اربعین بازگشت کاروان امام حسین (ع) در اربعین به صحرای کربلاست که به‌دنبال آن توسط شیعیان این راه ادامه پیدا کرد. حضور قریب به ۲۷ میلیون زائر در راهپیمایی اربعین با هدفی مشترک از نزدیک به ۶۰ کشور جهان بیانگر واقعیت جدیدی در عرصه بین‌المللی می‌باشد که با پای پیاده قدم در جاده‌ها و راه‌های کشوری گذارده‌اند که با احتساب شاخص‌های سازمان ملل متحد از نام‌ترین کشورهای جهان محسوب می‌گردد. میلیون‌ها نفر از کشورهای مختلف جهان که تلاش کرده‌اند خود را به نجف اشرف، رسانده و از آنجا راهی سرزمین نینوا شوند در این راهپیمایی حضور داشتند.

پیشینه تاریخی

آیت‌الله سیدمحمدعلی قاضی طباطبایی در کتاب خود به نام «تحقیق درباره اول اربعین حضرت سیدالشهدا (ع)» که توسط بنیاد علمی و فرهنگی به نام وی منتشر شده است، به این موضوع اشاره دارد که حرکت جمعی به‌سوی کربلا در روز اربعین از زمان ائمه اطهار (ع) رایج بوده است و شیعیان حتی در زمان بنی‌امیه و بنی‌عباس نیز به این حرکت مقید بوده‌اند که وی این حرکت را «سیره مستمره شیعه» در طول تاریخ می‌داند. یکی از ادله محکمی که در خصوص حضور اهل بیت (ع) در نخستین اربعین حسینی اشاره دارد، مرتبط است به قضیه الحاق سر مبارک حضرت اباعبدالله (ع) که در این زمینه نیز اقوال مختلفی بیان شده است. در این ارتباط، امام صادق (ع) به صفوان بن مهران سفارش کرده که زیارت امام حسین (ع) را در اربعین به جای آورده و در همین زمینه حضرت امام حسن عسگری (ع) نیز زیارت اربعین را از نشانه‌های مؤمن دانسته‌اند. یکی از نخستین شخصیت‌های علمی که موضوع حضور اهل بیت (ع) را در کربلا مورد توجه قرار داد، ابوریحان بیرونی بود که در قرن چهارم در کتاب «الباقیه» به سنت اربعین اشاره داشته است. با این حال، فراتر از مسائل تاریخی و اهمیت زیارت امام حسین (ع) در روز اربعین توسط حضرات معصومین، باید این موضوع را از ابعاد دیگر نیز، به‌ویژه در حوزه‌های استراتژیک و سیاسی، مورد بررسی قرار داد. این راهپیمایی در طول تاریخ به‌طور مکرر انجام می‌گرفته و در زمان‌هایی نیز متوقف می‌ماند که آغاز دوباره آن به زمان شیخ مرتضی انصاری (متوفی سال ۱۲۸۱ قمری) باز می‌گردد. شیخ میرزا حسین نوری نیز در احیای این سنت

معاونت پژوهش‌های
سیاسی - حقوقی
دفتر: مطالعات سیاسی

مشخصات گزارش

شماره مسلسل:
۲۶۰۱۴۵۷۶

تاریخ انتشار:
۱۳۹۴/۹/۱۷

تلاش کرد به طوری که ایشان آخرین بار در سال ۱۳۱۹ هجری با پای پیاده به زیارت حرم اباعبدالله حسین (ع) رفت. با اینکه زیارت سیدالشهدا (ع) در اکثر برهه‌های تاریخی به سختی انجام می‌شد و همواره ناامنی‌های بسیاری در این مسیر وجود داشت، اما این حرکت بار دیگر شکل می‌گرفت.

در بهار سال ۲۰۰۳ زمانی که مناطق جنوبی عراق با عقب‌نشینی و فروپاشی ارتش بعث عراق در مقابل حملات نظامی نیروهای ائتلاف تحت هدایت آمریکا عملاً از حاکمیت صدام حسین، دیکتاتور معدوم عراق، خارج شد، شیعیان عراقی در برابر دیدگان حیرت‌زده سربازان آمریکایی در سالروز اربعین از شهرهای مختلف، به‌ویژه از نجف، بصره و ناصریه، به طرف کربلا روانه شدند. در واقع، به‌دنبال سقوط رژیم بعث در عراق که از زمان حسن البکر و سپس صدام مانع از این حرکت اجتماعی می‌شدند، برای نخستین بار در سال ۲۰۰۳ راهپیمایی اربعین به سوی کربلا از سر گرفته شد.

واکنش‌های بین‌المللی

سیدمهدی المدرسی، روحانی شیعه در عراق، در مطلبی که نشریه هافینگتون پست آمریکا آن را منتشر کرد، پیام اربعین را این‌گونه بیان می‌کند: «راهپیمایی اربعین نه حج مسلمانان است، بلکه بیش از ۵ برابر آن جمعیت می‌آید و نه کوب ملای هندوهاست [یک فستیوال هندی] که هر سه سال یک بار برگزار می‌گردد و در حقیقت، آن طور که مشهود می‌باشد اربعین پرجمعیت‌ترین گردهمایی دنیاست... اربعین ویژگی دیگری نیز دارد که نه فقط یک تمرین روحی برای شیعیان به شمار می‌رود، بلکه اهل تسنن، مسیحیان، ایزیدی‌ها، زرتشتیان و حتی صابئین نیز در زیارت و همین‌طور خدمت به زائران شرکت می‌کنند. با این حال، تنها نگاه کردن به شمار انسان‌هایی که در حرکت هستند، نفس شما را خواهد گرفت».

این نشریه همچنین در مطلبی که در روز ۸ آذرماه ۱۳۹۴ منتشر کرد، با تأکید بر اینکه مردمان فارغ از رنگ، نژاد و باور تنها به (امام) حسین (ع)، به عنوان یک نماد فرامرزی و جهانی فرامذهبی، محبت و آزادی می‌نگرند، بر ماهیت منحصر به فرد این مراسم فارغ از اقدامات تروریستی شماری از افراط‌گرایان بربر تأکید نمود که از جنبه‌های گوناگون، از جمله بزرگ‌ترین گردهمایی، ارائه خدمات رایگان و تعداد نیروهای خدمت‌رسان باید در کتاب رکوردها ثبت گردد.

روزنامه انگلیسی ایندپندنت نیز در مقاله‌ای حضور مردم در مراسم اربعین را بزرگ‌ترین حرکت اجتماعی، به‌ویژه از منظر زیارت، در جهان دانست و تأکید کرد که این مراسم باید به‌دلیل گستردگی و ویژگی‌های منحصر به فرد آن، در کتاب رکوردهای گینس ثبت گردد. ذکر این نکته نیز خالی از لطف نخواهد بود که در حواصل سال‌های ۲۰۰۶ تا ۲۰۱۴، معادل ۹ اجتماع به‌عنوان بزرگ‌ترین اجتماعات صلح‌آمیز بشری به ثبت رسیده، که همه این تجمعات به شیعیان در عاشورا و اربعین در کربلا اختصاص یافته‌اند.

خبرگزاری فرانسه نیز در گزارشی با اشاره به اینکه مراسم اربعین ۲۰۱۵ از نظر شمار زائران رکورد شکست، به حضور میلیون‌ها شهروند غیرعراقی اشاره داشت که برخی از آنها بیش از ۱۲ روز با پای پیاده از منتهی‌الیه جنوبی عراق یا امتداد مرز ایران خود را به کربلا رسانده بودند.

پایگاه آمریکایی خبری - تحلیلی المانیتور در گزارشی به این موضوع اشاره داشت که مناسبات دینی در عراق، از اهداف صرفاً عبادی خود عبور کرده و درونمایه اجتماعی یافته است. این پایگاه همچنین، مراسم اربعین را نمونه‌ای دانست که مردم برای ایستادگی مقابل داعش از آن الهام می‌گیرند. المانیتور اضافه کرد: مراسم اربعین توانسته بسیاری از افکار گوناگون را در

راستای یک عقیده مذهبی واحد گرد هم آورده و روحیه مردم را تقویت کند. علاوه بر این، این آیین توانسته حس همیاری و کمک به یکدیگر و ایمان به کار جمعی را نیز با قدرت و ایمان برای مردم فراهم آورد.

خبرگزاری‌های رویترز و بی‌بی‌سی نیز با اشاره به این مطلب که گرامیداشت روز اربعین در کربلا از بزرگ‌ترین رویدادهای مذهبی در تاریخ محسوب شده، اعلام نمودند که چه برای یک باور مذهبی و چه برای اعلام یک پیام سیاسی، حضور میلیونی عزاداران در کربلا همه نگاه‌ها را به خود جلب کرده است.

ویژگی‌های راهپیمایی اربعین

راهپیمایی اربعین که از آن می‌توان به‌عنوان حماسه عظیم قدم‌ها نیز تعبیر کرد از ویژگی‌های خاص و بعضاً منحصر به فردی برخوردار بوده که نخستین بُعد آن، تئولوژیک و دینی بوده که مبنای آن روایات و احادیثی است که ائمه اطهار (ع) در مورد زیارت اربعین فرموده‌اند. علاوه بر این، رویداد مذکور در ابعاد اجتماعی، منطقه‌ای و بین‌المللی نیز حائز اهمیت می‌باشد که به‌طور خلاصه می‌توان به موارد ذیل اشاره داشت:

۱. ناکارآمدی مرزهای جغرافیایی

از منظر جغرافیایی و قومیتی خلق‌کنندگان این رویداد عظیم از کشورها و اقوام گوناگون و از مناطق مختلف جهان هستند. از منظر اعتقادی نیز هرچند عمده شرکت‌کنندگان در این مراسم از شیعیان هستند، اما پیروان دیگر مذاهب نیز در این همایش مشارکت می‌کنند. این واقعیت‌ها نشان می‌دهند که واقعه عاشورا مرزهای اعتقادی و جغرافیایی را درنوردیده و مردم مختلف دنیا را به خود جذب کرده است و راهپیمایی اربعین نه یک حرکت صرفاً شیعی، بلکه یک خیزش عظیم انسانی است که بخشی از مستضعفین عالم را حول احیای ارزش‌های الهی به دور هم جمع کرده و به صورت یک جامعه یگانه و یکپارچه متبلور ساخته است. در حقیقت، پیاده‌روی اربعین، بروز و ظهور یک انترناسیونالیسم دینی است. در حقیقت، بشریت فارغ از رنگ پوست و عقیده، امام حسین (ع) را به‌عنوان یک نماد بین‌المللی و فرامرزی آزادی و شفقت می‌شناسند. از همین باب است که در مراسم اربعین سال ۱۳۹۲ نیز نمایندگان پاپ فرانسیس با هدف تلاش برای راه‌اندازی دوباره راهپیمایی عید پاک مسیحیان، از نزدیک شاهد برگزاری مراسم راهپیمایی اربعین و الگوبرداری از آن بودند.

۲. گسترش قدرت نرم

در فضای سیاست، راهپیمایی ابزاری برای ابراز وجود و فریاد بر ضدجریان‌ها حاکم در درون اجتماع شناخته می‌شود، موضوعی که می‌توان آن را زیرمجموعه بحث قدرت نرم محسوب کرد. مفهومی که چند سالی است به صورت جدی وارد عرصه ادبیات سیاسی دنیا شده و جوزف نای، محقق آمریکایی، آن را تئوریزه کرده است. در طول تاریخ راهپیمایی‌های بزرگ زیادی وجود داشته است که سبب تحولات عمیق در کشورهای دنیا شده که از نمونه‌های معروف آن می‌توان به راهپیمایی چند هزار کیلومتری طرفداران حزب کمونیست چین اشاره کرد که در سال ۱۹۴۹ زمینه پیروزی این حزب را در مقابل طرفداران ملی‌گرایی چینی فراهم کرد. نمونه معروف دیگری که در این خصوص می‌توان به آن اشاره کرد، راهپیمایی بزرگ موسوم به نمک توسط مهاتما گاندی، رهبر فقید هندوستان است که با همراهان خود برای اعتراض به آنچه که مالیات نمک توسط حکومت استعماری خوانده می‌شد، روندی را آغاز کرد که به استقلال این کشور ختم شد. در طول جنگ سرد نیز بارها راهپیمایی‌های بزرگی برای مقاصد مختلف از جمله اعتراض به رقابت‌های تسلیحاتی دو قدرت غرب و شرق شکل گرفت. حرکت‌هایی مشابه نیز در کشورهایی همانند آمریکا، چین و کشورهای اروپایی نیز صورت گرفته که البته سطح آن نیز بسیار محدودتر بوده است.

از این منظر، آیین اربعین ابعاد دیگری را از قدرت نرم مسلمانان، به‌طور عام و پیروان مکتب تشیع، به‌طور خاص، به تصویر می‌کشد. شیعیان و اهل تسنن برخلاف رویکرد افراط‌گرایان مذهبی، به‌دنبال صلح جهانی بوده و راهپیمایی اربعین نیز از آن رو که مسالمت‌آمیز و پر از عاطفه است در مسیر صلح جهانی ارزیابی می‌گردد و می‌توان آن را آغازی بر نهضت صلح جهانی دانست. درواقع، این آیین را می‌توان به‌عنوان نمادی از رویارویی گفتمان صلح در برابر خشونت و افراطی‌گری دانست، همان‌طور که مهاتما گاندی به گفته خود با تأسی از قیام امام حسین (ع) و با برگزاری راهپیمایی فراگیر در سراسر شبه قاره هند توانست استعمار انگلستان را از پای درآورده و وادار به ترک این منطقه کند.

۳. شکل‌گیری فراجنبش اجتماعی جهانی

راهپیمایی اربعین، صحنه‌ای بدیع از مناسبات و روابط انسان‌هایی با ملیت‌ها و قومیت‌های گوناگون بوده که به نظر می‌رسد با نظریات جامعه‌شناختی کنونی قابل تبیین و تحلیل نباشد. اجتماع گسترده انسان‌هایی از سراسر جهان با نژادهای مختلف و از اقشار، پایگاه‌ها و منزلت‌های اجتماعی گوناگون که درواقع می‌توان آن را به‌مثابه یک فراجنبش اجتماعی در سطح بین‌المللی تصور نمود که بشریت را به آرمان‌شهری عینی فرا می‌خواند. به لحاظ روان‌شناختی نیز، این مسئله که انگیزه‌های میلیون‌ها انسان در یک شاکله جمعی و در یک زمان معین در دنیای متکثر امروزی این‌گونه شکل می‌گیرد که بدون هماهنگی ظاهری، یک صدا و یک جهت می‌شوند؛ در روان‌شناسی کلاسیک قابل تبیین نیست.

به بیان دیگر، این حرکت انسانی نه جنبشی است برمبنای عقلانیت ابزاری که انسان‌ها در آن برپایه محاسبه سود و زیان و هزینه - فایده مادی به کنشگری می‌پردازند و نه می‌توان آن را به‌عنوان حرکتی توده‌وار و بی‌هدف ناشی از تضادهای طبقاتی و مبتنی بر احساسات صرف ارزیابی کرد.

۴. از خودگذشتگی

مردم عراق، به‌ویژه روستاییان کم‌بضاعت، اندوخته هرچند اندک یک‌ساله خود را برای آسایش زائران در طبق اخلاص گذارده و در این همایش هزینه می‌کنند و این واقعیتی است که شرکت‌کنندگان در این رویداد در سراسر این مسیر آن را در قالب موکب‌های عزاداری به وضوح مشاهده می‌کنند. هزاران خیمه که توسط شهروندان عراقی و حتی در برخی مناطق اتباع غیرعراقی اداره می‌شوند در کناره مسیر زائران برپا شده و آنچه را که این افراد بدان نیاز دارند در اختیار آنها قرار می‌دهند.

هافینگتون پست در مطلبی در همین ارتباط نوشت پس از وقوع زلزله در هائیتی و با همدردی و حمایت جهانی، اتحادیه جهانی غذا در بهترین حالت توانست به ۵۰۰ هزار نفر غذارسانی کند. بر همین اساس، ارتش آمریکا، عملیات مشترکی را شکل داد و منابع گوناگونی از آژانس‌های فدرال را به خدمت گرفت و در نهایت اعلام کرد که در مدت زمان ۵ ماه از وقوع این فاجعه انسانی ۴/۹ میلیون وعده غذا در اختیار زلزله‌زدگان قرار داده است. این نشریه در ادامه گزارش خود به این نکته اشاره کرد که بیش از ۵۰ میلیون وعده غذایی در هر روز در اربعین در اختیار زائران قرار گرفته، که برابر با ۷۰۰ میلیون وعده غذایی برای آنها در طول برگزاری راهپیمایی است، که این نه به‌وسیله ایالات متحده و خیریه‌های جهانی، بلکه به وسیله کارگران فقیر و کشاورزانی فراهم شده که در طی سال کار می‌کنند تا بتوانند رضایت زائران را جلب کنند.

پیامدهای راهپیمایی اربعین

آیین‌ها و ادیان مختلف همواره با هدف همبستگی میان پیروان و هویت‌بخشی به جریان‌های اجتماعی خود، ایامی را در سال مشخص

کرده و به پیروان خود توصیه نموده تا در این اجتماعات حضور یابند. یکی از پیامدهای این گونه تجمعات، نمود جهانی و به نوعی تبلیغ آن جریان اجتماعی است که معمولاً در جامعه جهانی تأثیرگذار است. به فرموده مقام معظم رهبری خلأ وجود اجتماعی عظیم و بین‌المللی در میان شیعیان را حضور میلیونی در ایام اربعین پر می‌کند. در واقع، کربلا می‌تواند نماد تبلور وحدت و بیعت با امام باشد که نمودی جهانی خواهد داشت و آغاز جاذبه حسینی در روز اربعین است. در حقیقت، حماسه قریب به ۲۷ میلیون نفری راهپیمایی اربعین، به گفته رئیس شورای استان کربلا، از شکوفایی هویت شیعی در جهان خبر می‌دهد.

تأثیرات مثبت در فضای داخلی عراق و در بطن‌های پنهان جامعه این کشور و تأثیراتی در سطوح منطقه‌ای و فرمانطقه‌ای، ماحصل برگزاری گردهمایی بی‌سابقه اربعین می‌باشد. در رژیم سابق عراق شیعیان از انجام بسیاری از شعائر مذهبی محروم بوده و از آزادی عمل برای امور دینی برخوردار نبودند. با این حال، تغییر شرایط و فروپاشی نظام سیاسی پیشین باعث افزایش نسبی آزادی در حوزه مذهبی نیز شده و موجب گردیده تا آنها بتوانند در مراسم‌های گوناگون، به خصوص راهپیمایی اربعین، حضور یابند.

از سوی دیگر، تکفیری‌های داعش هدف‌گذاری خود را به‌ویژه بر شیعه متمرکز نموده و حضور مردم در مراسم اربعین که صبغه فراملی به خود گرفته، در واقع نوعی نمایش اقتدار و وحدت عاشورایی در برابر گروه‌های سلفی - تکفیری محسوب می‌گردد. در شرایط کنونی که داعش به‌عنوان یک تهدید جدی برای امنیت عراق، به‌خصوص اکثریت شیعه، مطرح می‌باشد، شیعیان در دو صحنه حضور گسترده و جدی دارند:

در نخستین عرصه، نیروهای داوطلب بوده که در حال نبرد با داعش می‌باشند و در صحنه دوم، حضور مردمی در عزاداری اربعین است که این دو، نشان می‌دهند در تلاش و وحدت برای نابودی نیروهای تکفیری و داعش وحدت نظر جدی دارند. در واقع، راهپیمایی اربعین تجمع شیعیان برای ابراز قدرت به شمار می‌رود که این روند نشان می‌دهد قدرت جریان‌های افراطی که هم‌اینک در قالب داعش متبلور شده است، نسبت به جریان‌های دیگر، از جمله شیعیان و دولت مرکزی در عراق، رو به کاهش است.

در جبهه نظامی و امنیتی طرف مقابل تلاش کرده تا با ایجاد رعب و وحشت، اقدامات تروریستی و بمب‌گذاری به تحریکات خود ادامه داده و در جبهه تبلیغاتی و روانی نیز حتی پروژه‌های شیعه‌هراسی و اسلام‌هراسی را پیگیری نماید که البته حضور گسترده راهپیمایان از ۶۰ کشور جهان این روند را با شکست روبرو ساخته است که این حضور البته خاص مناطق شیعه‌نشین نیز نبوده، به‌طوری که برای مثال سال گذشته بزرگ‌ترین راهپیمایی در استان الانبار صورت گرفت که استانی کاملاً سنی‌نشین است.

آغاز دوباره راهپیمایی بزرگ اربعین از سال ۲۰۰۳ به مقصد کربلا بدون شک، از مؤلفه‌های مهم قدرت در عرصه‌های اجتماعی و فرهنگی می‌باشد و البته آثار آن در ابعاد امنیت خارجی و داخلی نیز به مراتب فراتر از قدرت اقتصادی است، زیرا در حوزه‌های اجتماعی و فرهنگی انگیزه، ایده، هنجار و تفکر برجسته بوده و این قدرت می‌تواند موتور محرکه برای مؤلفه‌های دیگر قدرت محسوب شود که شامل حوزه‌های سیاسی، اقتصادی و نظامی می‌گردند.

راهپیمایی بزرگ اربعین را می‌توان مصداق واضحی از یک قدرت‌نمایی نرم در بُعد غیردولتی دانست که عملاً در هر قالبی توانایی بروز و ظهور دارد که مهمترین کارکرد آن انتشار پیام جهانی عاشورا برای سایر ملل جهان و به‌خصوص در جهان اسلام است. این حضور که پوشش بین‌المللی نیز به آن داده شد، باعث آشنایی افکار عمومی بین‌المللی با ماهیت قدرت نرم مکتب حسینی و نمادهای عینی آن، از جمله تاسوعا، عاشورا و اربعین، شده که بازتولید آن چهره اسلام واقعی را از چهره گروه‌های سلفی - تکفیری افراط‌گرا برای افکار عمومی بین‌المللی متمایز می‌سازد. به کلام دیگر، در مقابل اقدامات خشونت‌بار تکفیری‌های

داعش و افراط‌گرایان به همراه انتشار گسترده تصاویر آن در شبکه‌های اجتماعی که می‌تواند چهره‌ای هولناک از اسلام به نمایش بگذارند، حرکتی که در راهپیمایی‌های عظیم مراسم اربعین انجام می‌گردد، تصویری مسالمت‌آمیز از اسلام به جهان ارائه داده که در آن صحنه‌هایی از تحمل سختی‌ها در این مسیر و جلوه‌های گوناگونی از ایثار و از خودگذشتگی میزبانان و میهمانان به تصویر کشیده می‌شوند.

همچنین، ناظران منطقه‌ای و بین‌المللی به خوبی قدرت بالای بسیج نیروهای شیعی با مدیریت کاملاً مردمی و غیردولتی را مشاهده نموده که این حضور گسترده باعث می‌گردد تا قدرت‌های منطقه‌ای و به‌ویژه فرامنطقه‌ای، آن را بیش از پیش و به‌طور جدی‌تر در معادلات راهبردی و ژئوپلیتیکی خود در خاورمیانه به‌منظور عبور از بحران‌ها لحاظ نمایند. از همین منظر، بحث پیدایش یک پرستیژ جدید در روابط بین‌الملل نیز مطرح می‌شود. اندیشمندان رئالیست و نئورئالیست روابط بین‌الملل (واقع‌گرایان و نواقع‌گرایان)، پرستیژ را نشان دادن قدرت واحدها، مردم و کشورها به قدرت مقابل برای ایجاد بازدارندگی می‌دانند. بر همین اساس، پیاده‌روی اربعین، پرستیژ جدیدی در روابط بین‌الملل برای ایران به‌وجود آورده است.

نتیجه‌گیری

همایش عظیم راهپیمایی اربعین حسینی، همچون اصل رویداد دارای ابعاد گوناگون عظیمی است که نیاز به بررسی همه‌جانبه دارد. آنچه در انتها می‌توان گفت این است که رخداد واقعه عاشورا در سال ۶۱ هجری بسان موجی است که از نقطه‌ای آغاز شده و با گذر زمان همچنان به پیش می‌رود و در سطح جهان گسترش می‌یابد و راهپیمایی اربعین نشان‌دهنده گوشه‌ای از این موج خروشان است که به تدریج آینده جهان و بشریت را رقم خواهد زد. در حقیقت، این فراجنبش اجتماعی ثمره بذری است که امام حسین (ع) موجد آن بوده و این امر به استراتژی مصاف نرم امام بازمی‌گردد. حضور پرشور مردم، به‌ویژه شیعیان، در این مناسک یک سرمایه اجتماعی بوده، سرمایه‌ای که به یک قدرت اجتماعی و فرهنگی تبدیل می‌شود که آثار نرم‌افزاری آن در منطقه در بین مسلمانان جهان بسیار زیاد است و بر ابعاد امنیتی، سیاسی و نظامی نیز تأثیرگذار خواهد بود. از این حیث، شکل‌گیری بزرگ‌ترین همایش غیردولتی در جهان در قالب راهپیمایی اربعین، فضای روانی موجود در عراق و سوریه را به زیان داعش تغییر مسیر می‌دهد. در حقیقت، این فراجنبش با به حاشیه راندن مرزهای جغرافیایی و مذهبی به یک جنبش فراملی و بین‌المللی با تأکید بر قدرت نرم مبدل گشته که از ویژگی‌های منحصر به فردی در مقایسه با دیگر تجمعات برخوردار می‌باشد.

علاوه بر این، قدرت‌های منطقه‌ای و فرامنطقه‌ای در حال تطبیق استراتژی‌های خود با واقعیت‌های سیاسی در خاورمیانه و شمال آفریقا هستند. از این‌رو، این بازیگران سیاسی لزوماً با درک پیام مبتنی بر قدرت نرم راهپیمایی اربعین از جمله انزجار از افراط‌گرایی قادر می‌باشند تا تحلیل مناسب‌تری از شرایط کنونی منطقه و وجود پتانسیل‌های نهفته در آن داشته باشند.

